

HOS beroepsbeeld en visie op leren en opleiden

Versie 15 oktober 2021

Waarborg 1 uit Kwaliteitskader samen opleiden en inductie: lerende leraar

Wat moet minimaal zichtbaar zijn ten aanzien van Samen Opleiden (bron: kwaliteitskader)?

Het partnerschap heeft een geëxpliciteerde visie op het opleiden van aankomende leraren, waarin ten minste een gedeelde visie is opgenomen op de wijze waarop leraren zich ontwikkelen tijdens hun loopbaan. De visie op het opleiden van aankomende leraren sluit aan bij het beroepsbeeld dat het partnerschap heeft van de leraar.

Het centrale thema in de visie van de HOS is vernieuwing: de scholen en de lerarenopleidingen binnen de HOS leiden gezamenlijk docenten op die pedagogisch en didactisch vernieuwen. De belangrijkste uitgangspunten van de visie op het samen opleiden, begeleiden en beoordelen zijn:

- leren lesgeven in een vernieuwende omgeving ([21st century skills](#));
- professionele leergemeenschap als bron voor onderwijsvernieuwing en persoonlijke ontwikkeling;
- kweekvijver voor talent;
- samen verantwoordelijk voor opleiden, begeleiden en beoordelen.

Onze visie op leren, ons beroepsbeeld en de daaruit voortvloeiende visie opleiden worden hieronder toelicht.

Visie op leren HOS

De samenleving en arbeidsmarkt verandert en vraagt andere vaardigheden van onze leerlingen: [21st century skills](#). We willen onze leerlingen hier zo goed mogelijk op voorbereiden. We stimuleren leerlingen om zich te blijven ontwikkelen, zodat ze goed kunnen inspelen op en zelf een bijdrage kunnen leveren aan verandering en vernieuwing. Leerlingen leren om vanuit een onderzoekende houding te kijken naar wat er in de wereld om hen heen gebeurt, waarbij ze zich steeds afvragen: wat heb je zelf nodig en wat heeft de wereld om jou heen nodig? Vanuit vraaggestuurd onderwijs willen we dat onze leerlingen zoveel mogelijk zélf op zoek gaan naar oplossingen voor vraagstukken en uitdagingen waarmee zij worden geconfronteerd. Dit vraagt onder andere:

- een veilig pedagogisch klimaat met een goede en heldere structuur en aandacht voor executieve vaardigheden;
- eigenaarschap over het eigen ontwikkelproces en verschillende leerstrategieën die leerlingen hierbij kunnen inzetten;
- een onderzoekende en innoverende manier van leren;
- ruimte en aandacht voor reflectie en het ontvangen en geven van feedback.

Beroepsbeeld HOS

Dit veranderingen in de samenleving en arbeidsmarkt en daarmee de andere vaardigheden die van leerlingen worden gevraagd ([21st century skills](#)) vragen andere pedagogisch didactische competenties van (aankomend) docenten in onze scholen en lerarenopleidingen. Dit gaat bijvoorbeeld om een onderzoekende houding en activerende didactiek (leren door te doen), waarbij de docent meer de rol als coach van de leerling vervult. Docenten signaleren wat er maatschappelijk gaande is en wat leerlingen nodig hebben en speelt hierop in. Docenten volgen niet alleen de ontwikkelingen maar vormen ook zelf een bron van ontwikkeling.

De HOS docent:

- is ontwikkelingsgericht ('groei mindset') en zorgt ervoor dat leerlingen op hun eigen tempo en naar eigen kunnen presteren, zodat zij zich optimaal kunnen ontwikkelen;
- toont sensitiviteit voor de omgeving, ziet wat deze omgeving vraagt van leerlingen en het onderwijs en speelt hier pro-actief op in;
- stelt zich kritisch op ten aanzien van de vraag wat veranderingen van hem/haar als professional vragen en speelt hier op flexibele en creatieve wijze op in;
- staat open voor de nieuwste ontwikkelingen op het gebied van bijvoorbeeld didactische werkvormen, waarin iedere leerling zich gekend voelt; ziet daarbij ict als een middel maar niet als doel op zich;
- creëert een veilig pedagogisch klimaat als randvoorwaarde zodat leerlingen zich optimaal kunnen ontwikkelen;
- werkt doelgericht, planmatig en gestructureerd, zodat er goed zicht ontstaat op waar leerlingen staan in hun leer- en ontwikkelproces;
- zet aan tot reflectie; staat open voor en geeft ontwikkelingsgerichte feedback.

Visie op opleiden HOS

Leren lesgeven in een vernieuwende omgeving (21st century skills)

Studenten vervullen een belangrijke rol bij vernieuwing van het onderwijs. We vinden vernieuwing in het onderwijs op het gebied van 'digitale geletterdheid' belangrijk, zowel binnen de scholen als lerarenopleidingen.

De HOS biedt studenten mogelijkheden om hun competenties voor pedagogische en didactische vernieuwing te ontwikkelen en een bijdrage te leveren aan onderwijsontwikkeling in de scholen en lerarenopleidingen door innovatie in de lespraktijk en een vernieuwende pedagogisch didactische insteek. Dit doen we onder andere door:

- In alle activiteiten de verbinding te leggen tussen vernieuwing en 21st century skills, door studenten in ons opleidingsprogramma inspiratie te bieden (o.a. via onze innovatieve modules: de innomo's), door het organiseren van uitwisseling tussen studenten, starters, begeleiders, opleiders, docenten, coördinatoren en leidinggevenden en door de beoordeling van de 21st century skills op te nemen in de observatieformulieren.
- Studenten binnen de HOS kennis te laten maken met diverse schoolculturen en pedagogisch didactische concepten door ieder jaar op een andere HOS-school stage te lopen.
- Studenten, opleiders, begeleiders en leidinggevenden binnen de HOS kennis te laten maken met de drie HOS-instituten. Dit vormt voor hen een bron van inspiratie voor vernieuwing.
- Op onze scholen en binnen onze lerarenopleidingen studenten, starters en docenten volop de ruimte te geven en hen te stimuleren om vernieuwingen uit te proberen. In het samen opleiden, begeleiden en beoordelen staan binnen de HOS drie kernelementen centraal:
 - observeren;
 - proberen;
 - innoveren.
- Onze studenten, opleiders, begeleiders en leidinggevenden te laten reflecteren op de vraag hoe vernieuwingen bijdragen aan de ontwikkeling van de 21st century skills. Dit vormt een impuls voor pedagogisch didactische vernieuwing binnen de scholen en lerarenopleidingen.
- Studenten stapsgewijs steeds meer regie op het eigen leerproces te laten nemen (zelfregulatie).

Professionele leergemeenschap als bron voor onderwijsvernieuwing en persoonlijke ontwikkeling

Leren en vernieuwen doen we met elkaar. Studenten zijn een belangrijke aanjager van vernieuwing op pedagogisch en didactisch gebied in onze scholen en lerarenopleidingen. Studenten, starters, docenten, opleiders, begeleiders, coördinatoren en leidinggevenden vormen binnen de HOS samen een professionele leergemeenschap rondom pedagogische en didactische thema's, die als bron voor vernieuwing en persoonlijke ontwikkeling dienen. Zij professionaliseren samen tijdens onze HOS-bijeenkomsten, waarin we innovatieve modules verzorgen rondom centrale HOS-thema's (de 'innomo's').

We hechten veel waarde aan de professionele ontwikkeling van alle betrokkenen bij het samen opleiden, begeleiden en beoordelen. De HOS-partners besteden in hun gesprekscyclus expliciet aandacht aan de rollen binnen de HOS. De scholen maken hierbij gebruik van de HOS-competentieprofielen en betrekken de teamleiders actief bij het samen opleiden, begeleiden en beoordelen. De HOS-instituten hanteren in hun gesprekscyclus hun eigen profielen, die – evenals de HOS-profielen – zijn gebaseerd op de Velon-beroepsstandaard.

Kweekvijver voor talent

De HOS wil een kweekvijver zijn voor onderwijstalent voor Den Haag. In de HOS halen we nieuw talent binnen, we leiden talent op en behouden dit talent voor het onderwijs. We zien het als onze taak om start- en stadsbekwame leraren op te leiden die op pedagogisch en didactisch gebied vernieuwen en hen zo goed mogelijk voor te bereiden op het werken in de Haagse context. Als HOS hechten we veel waarde aan een goede, persoonlijke benadering van studenten. Om dit te kunnen realiseren, investeren we in de professionalisering van de begeleiders, opleiders en beoordelaars. Iedere HOS-sectie telt minimaal één gecertificeerde werkplekbegeleider. Ook investeren we in goede begeleiding van startende leraren om uitval te voorkomen. Starters nemen actief deel aan de innomo's van de HOS.

Samen verantwoordelijk voor opleiden, begeleiden en beoordelen

Lerarenopleidingen en scholen vormen samen de HOS. Zij werken binnen de HOS samen op basis van gelijkwaardigheid, vanuit de eigen expertise en verantwoordelijkheid. Er is sprake van gedeeld eigenaarschap. Er vindt structurele uitwisseling en samenwerking tussen scholen en

lerarenopleidingen plaats op het gebied van (vernieuwing in) het samen opleiden, begeleiden en beoordelen. De scholen en instituten zijn vertegenwoordigd in al onze overlegorganen en komen regelmatig samen (o.a. zes keer per jaar in de stuurgroepvergaderingen, zes keer per jaar in de voorbereidingsgroep opleidingsplan etc.).

De rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende partners zijn helder. De lerarenopleidingen en scholen zijn samen verantwoordelijk voor het HOS opleidingsprogramma. De lerarenopleidingen zijn verantwoordelijk voor het instituutsdeel (theoretisch kader, wetenschappelijke inzichten) en formeel eindverantwoordelijk voor de eindkwalificatie van de bij hen ingeschreven studenten. De scholen zijn samen verantwoordelijk voor het praktijkdeel en de juiste structuur voor opleiding, begeleiding en beoordeling op hun school. De student is verantwoordelijk voor het eigen leer- en ontwikkelproces.

Er is intensieve samenwerking tussen scholen en lerarenopleidingen om de samenhang en afstemming van het HOS opleidingsprogramma en de curricula van de lerarenopleidingen te optimaliseren. Onze school- en instituutsopleiders, leidinggevenden en het programmamanagement dragen actief bij aan de (door)ontwikkeling van de curricula van onze lerarenopleidingen, bijvoorbeeld via ontwerpteams (opleiders) en de beroepenveldcommissie (leidinggevenden).

We verbinden theorie en praktijk door nauwe samenwerking tussen de instituutsopleider, schoolopleider en werkplekbegeleider in de begeleiding en opleiding van onze studenten. Binnen de HOS is er co-docentschap, waarbij het opleidingsprogramma in nauwe samenwerking tussen school- en instituutsopleiders wordt ontwikkeld en verzorgd.